

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 738/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, v menej ktorej koná advokátka JUDr. Zuzana Olexová, LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 23 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a práva podľa čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry Pezinok č. k. 1 Pn 104/16/1107-5 z 12. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júna 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 23 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (ďalej len „deklarácia“) a práva podľa čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) uznesením Okresnej prokuratúry Pezinok (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pn 104/16/1107-5 z 12. apríla 2016 (ďalej len „uznesenie okresnej prokuratúry“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že 29. októbra 2015 podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu na okresnej prokuratúre trestné oznámenie na svojho bývalého manžela pre podozrenie zo spáchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona. Trestné oznámenie odôvodňovala najmä tým, že jej bývalý manžel bránil v prístupe k majetku, ktorý sa nachádza v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (ďalej len „BSM“), čím jej spôsobuje dlhodobé psychické a fyzické utrpenie a pri jej snahe vstúpiť do nehnuteľnosti – spoločného rodinného domu, dochádza k prejavom psychického aj fyzického násilia v podobe urážok a útokov.

Dozorujúci prokurátor okresnej prokuratúry skutok prekvalifikoval zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby na trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona. Poverený príslušník Policajného zboru podľa pokynu dozorujúceho prokurátora vec v skrátrenom vyšetrení ako podozrenie zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona prešetril a uznesením z 25. novembra 2015 trestné oznámenie odmietol z dôvodu, že išlo o duplicitné oznámenie, ktoré bolo v priestupkovom konaní odložené, pretože nevzniklo podozrenie zo spáchania priestupku. Sťažovateľka proti tomuto uzneseniu podala sťažnosť z 27. novembra 2015 z dôvodu, že v danej veci nebol žiaden dôvod na prekvalifikovanie trestného činu na ublíženie na zdraví a odmietnutie oznámenia. Práve naopak, bol dôvod na vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania pre spáchanie trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona.

Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) po preskúmaní tejto sťažnosti skonštatovala, že v danom prípade je potrebné vec prešetriť z hľadiska možného naplnenia skutkových znakov trestného činu podľa § 208 Trestného zákona,

ako aj podľa § 218 Trestného zákona, pretože z týchto hľadísk nebola vec povereným príslušníkom Policajného zboru v dostatočnom rozsahu posúdená, a preto vec pokynom vrátila na došetrenie v časti preskúmania skutku podľa: „1/ § 208 TZ na ORPZ v [REDAKOVANÉ] - Odbor kriminálnej polície (vec vedená pod ČVS: ORP-30/1-VYS- PK-2016...)“, a v časti podľa „2/ § 218 TZ na ORPZ v [REDAKOVANÉ] - Obvodné odd. PZ [REDAKOVANÉ] (vec vedená pod ČVS: ORP-603/MD- PK-2015...)“.

Sťažovateľka uvádza, že vo vzťahu k skutku podľa § 208 Trestného zákona bolo trestné oznámenie vyšetrovateľom odmietnuté uznesením z 23. februára 2016 z dôvodu, že z informácií, ktoré uviedla v písomnom podaní a pri osobnom výsluchu, sa nepreukázala existencia skutočností, ktoré by odôvodňovali obavu zo spáchania objektívnej stránky skutkovej podstaty oznámeného zločinu. Vyšetrovateľ svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „iniciátorom incidentov medzi bývalými manželmi nie je len podozrivý [REDAKOVANÉ], ale že ide o konflikty obojstranného charakteru, ktoré sú medzi dospelými ľuďmi, ktorí spolu nevychádzajú na dennom poriadku. A preto podľa názoru vyšetrovateľa nemožno takéto konflikty automaticky subsumovať pod kvalifikáciu trestného činu podľa § 208 TZ. Ďalej uviedol, že čo sa týka vzťahov k nehnuteľnosti, ku ktorej je sťažovateľke zo strany podozrivého odopieraný prístup, k tejto bol sťažovateľke zrušený trvalý pobyt v auguste roku 2015. Preto ak existujú medzi manželmi nezhody v súvislosti s majetkovoprávnymi vzťahmi, majú vyvíjať iniciatívu v civilnoprávnom konaní v rámci vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.“. Keďže sťažovateľka so závermi vyšetrovateľa nesúhlasila, podala proti jeho rozhodnutiu sťažnosť, v ktorej namietala najmä nedostatočné preskúmanie skutkového stavu veci a nezohľadnenie všetkých okolností podstatných pre rozhodnutie vo veci. K sťažnosti sťažovateľka doložila aj doklady, z ktorých podľa nej vyplývalo, že dotknutá nehnuteľnosť sa nachádza v BSM bývalých manželov, preto nebol dôvod spochybňovať, že sťažovateľka má vlastnícky vzťah k tejto nehnuteľnosti, a preto má i oprávnenie k jej prístupu. Podľa sťažovateľky sa však vyšetrovateľ „viac zameral na preukazovanie majetkových pomerov medzi manželmi ako na fakt, že sťažovateľke bol na adrese rodinného domu bez jej vedomia zrušený trvalý pobyt podozrivým, že boli svojvoľne podozrivým na tomto RD vymenené zámky...“. Podľa sťažovateľky ak vyšetrovateľ mal pochybnosti v niektorých otázkach, ktoré sa mu javili

nezodpovedané, mal si pre tento účel zabezpečiť ďalšie informácie vo veci a ďalej postupovať tak, aby jeho závery, na základe ktorých odmietol trestné oznámenie, neboli predčasné.

Okresná prokuratúra podanú sťažnosť zamietla ako nedôvodnú. Sťažovateľka uvádza, že okresná prokuratúra svoje rozhodnutie odôvodnila najmä tým, že „sťažovateľka nepreukázala vlastníctvo k dotknutej nehnuteľnosti. Z evidencie katastra a výpisu z listu vlastníctva navyše zistila, že jediným vlastníkom nehnuteľnosti je [REDAKOVANÉ], ktorý nehnuteľnosť nadobudol na základe kúpnej zmluvy v roku 2003, a teda išlo o nehnuteľnosť zakúpenú ešte pred vznikom manželstva.“. Podľa sťažovateľky je však táto informácia zjavne nepravdivá a v rozpore s predloženými dôkazmi. „V zmysle zákona údaje zapísané v katastri platia ak nie je dokázaný opak. V tomto prípade predložené dôkazy dokazovali opak, v prípade, že to podľa OČTK nebolo dostatočné mohla poškodená dôkazy doplniť, prípadne sa mohla obrátiť aj na civilný súd do rozhodnutia ktorého mohlo byť trestné konanie prerušené.“

Vo vzťahu k skutku podľa § 218 Trestného zákona sťažovateľka uvádza, že trestné oznámenie bolo odmietnuté uznesením zo 16. marca 2016 z dôvodu, že sa nepreukázalo, že by podozrivý sťažovateľke bránil v užívaní rodinného domu, a to i napriek tomu, že podľa sťažovateľky o tomto bránení existuje niekoľko záznamov polície, ktorú bola nútená v týchto situáciách privolať. Sťažovateľka uvádza, že tieto záznamy tvoria súčasť vyšetrovacieho spisu a o takomto bránení vo vstupe do nehnuteľnosti bola dokonca spísaná aj notárska zápisnica na mieste zásahu. Sťažovateľka namieta, že poverený príslušník, podobne ako vyšetrovateľ a okresná prokuratúra vo veci prešetrenia skutku v časti podľa § 208 Trestného zákona, svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka sa nemôže domáhať prístupu k nehnuteľnosti, ku ktorej nemá vlastnícke právo.

Sťažovateľka proti tomuto uzneseniu podala sťažnosť, v ktorej zopakovala dôvody ako v sťažnosti podanej pri preskúmaní veci podľa § 208 Trestného zákona a zároveň objasnila, za akých okolností došlo k odopieraniu prístupu k rodinnému domu, keďže tvrdenia podozrivého sa pri výpovedi líšili od jeho predchádzajúcich vyjadrení, čím teda

vyvrátila fakt, že by túto nehnuteľnosť dobrovoľne opustila. Sťažovateľka uvádza, že tiež poukázala na časovú postupnosť, v akej došlo k uzavretiu manželstva, zahájeniu stavby rodinného domu a vzniku rodinného domu *v právnom slova zmysle*, na základe čoho je podľa nej zrejmé, že rodinný dom, resp. rozostavaná stavba, evidovaná na liste vlastníctva ■■■■■ sa z faktického hľadiska nachádza v BSM sťažovateľky a podozrivého.

O podanej sťažnosti okresná prokuratúra rozhodla napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietla ako nedôvodnú. Sťažovateľka uvádza, že v odôvodnení napadnutého uznesenia okresná prokuratúra uviedla, že k naplneniu subjektívnej stránky nemohlo dôjsť, pretože podozrivý je výlučným vlastníkom dotknutej rozostavanej stavby aj pozemku, na ktorom táto stavba stojí, čo podľa jej názoru potvrdzuje i skutočnosť, že sa sťažovateľka vlastníckeho práva k domu ani nijakým spôsobom nedomáhala. V závere okresná prokuratúra poukázala na to, že prostriedky trestnoprávnej ochrany možno využiť len v prípadoch, ktoré možno označiť za závažné excesy zo súkromnoprávnych vzťahov, kde už prostriedky iných právnych odvetví nie sú účinné.

Sťažovateľka preto zastáva názor, že napadnutým uznesením okresnej prokuratúry došlo k porušeniu jej práva na *„poskytnutie právnej ochrany, pozitívneho záväzku štátu viesť vo veci riadne vyšetrovanie ako vyplývajú z ústavného princípu spravodlivého procesu, vrátane porušenia základných zásad trestného konania podľa § 2 ods. 5 (z. legality), 6 (z. oficiality) a ods. 10 (z. zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností) Trestného poriadku“*.

Sťažovateľka uvádza, že keďže proti napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry zákonná úprava nepripúšťa podanie ďalších opravných prostriedkov, došlo podľa nej k vyčerpaniu všetkých opravných prostriedkov, ktoré jej zákon na ochranu práv a právom chránených záujmov poskytuje, a preto podala túto sťažnosť ústavnému súdu.

Sťažovateľka zastáva názor, že napadnutým uznesením okresnej prokuratúry došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy,

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva „na bývanie“ podľa čl. 23 ústavy v spojení s čl. 25 deklarácie a práva podľa čl. 2 protokolu.

Podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že okresná prokuratúra zamietla jej sťažnosť bez toho, aby dostatočne preskúmala všetky okolnosti prípadu, ktoré preukázateľne zakladali dôvody na začatie trestného stíhania pre podozrenie zo spáchania trestného činu podľa § 218 Trestného zákona, a nevrátila vec policajtovi na opätovné prešetrenie podaného trestného oznámenia, čím jej odoprela možnosť domáhať sa ochrany svojich práv na tomto inštančne nadriadenom orgáne v rámci trestného konania.

Sťažovateľka zastáva názor, že *«orgány činné v trestnom konaní (ďalej ako „OČTK“) nemôžu odmietajú opravné prostriedky v trestnom konaní len na podklade časti dôkazov predložených podozrivým bez toho aby ich porovnali a posúdili vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi preloženými oznamovateľom trestného činu. V tomto prípade poverený príslušník PZ, ktorý prešetroval podané trestné oznámenie ako aj nadriadený prokurátor Okresnej prokuratúry sa uspokojili iba s tvrdeniami a dôkazmi, ktoré svedčili v prospech podozrivého, a to i napriek tomu že existovali ďalšie dôkazy, ktoré jeho tvrdenia popierali.»*. Sťažovateľka je toho názoru, že predložila dostatok dôkazov, z ktorých vyplývali jej vlastnícke práva k nehnuteľnosti, ku ktorej jej bol bránený prístup, ako aj dôkazy, ktoré opisovali situácie, kedy sa podozrivý dopúšťal takéhoto protiprávneho konania.

Sťažovateľka ďalej uvádza: *«- Manželstvo medzi sťažovateľkou a podozrivým bolo uzatvorené v roku 2004, kedy nadobudlo právoplatnosť stavebné povolenie, s výstavbou sa začalo za trvania manželstva. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR (rozsudok sp. zn. 3 Cdo 201/96), ak v čase keď došlo k uzavretiu manželstva, ešte neboli na stavbe prvky dlhodobej životnosti (napr. konštrukcia strechy, schodisko), možno z tohto spravidla vyvodit', že do uzavretia manželstva nemohla vzniknúť vec, ktorá nepatrí do BSM, ak bola dokončená za manželstva. Z tohto hľadiska nie je pre režim vlastníckeho práva rozhodujúce, na koho bolo vydané stavebné povolenie (a tiež ani to, či tam manželka mala*

alebo nemala trvalý pobyt). Vzhľadom na to, že stavba nadobudla spomenuté prvky až za trvania manželstva, čo nebolo zložité preveriť, nebol problém objasniť právnu stránku veci – prípade ako bolo uvedené vyžiadať ďalšie dôkazy od poškodenej

- V rozhodnutí porušovateľa (prokurátorky...) sa uvádza, že po preskúmaní spisového materiálu bolo zistené, že sťažovateľka opustila spoločnú domácnosť v auguste 2014, pričom tento fakt je údajne obsiahnutý v zápisnici z pojednávania vo veci rozvodového konania. Prokurátorka ďalej uviedla, že domáhať sa práva užívania domu alebo bytu môže osoba vtedy, ak jej nezaniklo užívacie právo k takejto nehnuteľnosti, napríklad trvalým opustením spoločnej domácnosti podľa občianskeho zákonníka. K argumentu prokurátorky uvádzame, že opustenie spoločnej domácnosti tak ako ho vykladá občiansky zákonník, má za následok zánik užívacích práv len v súvislosti so spoločným nájmom bytu, ak spoločnými nájomcami sú manželia. V danej veci, keď sa jedná o vlastnícke resp. užívacie práva k domu, však spomenuté ustanovenia o opustení spoločnej domácnosti, tak ako bolo načrtnuté prokurátorkou, nemožno aplikovať. Čo sa týka samotného faktu, či sťažovateľka opustila domácnosť tak ako to popísal podozrivý, nikdy sa táto skutočnosť nepreukázala, na rozdiel od predloženej zápisnice, ktorá dokazovala, že sa vstupu do domu domáhala. No ak mal podozrivý snahu toto tvrdiť, nebol problém uvedené vyriešiť napríklad konfrontáciou.

- Ako je evidentné z obsahu výpisu z listu vlastníctva [REDAKOVANÉ] k dotknutému RD, záložné právo k nehnuteľnosti bolo do časti „tarchy“ zapísané na základe Zmluvy o zriadení záložného práva zo dňa 11.08.2006. V tejto zmluve vyjadrovala so zriadením záložného práva k zálohu, t.j. k RD aj sťažovateľka. Z toho možno logicky usudzovať, že ak by vlastnícky vzťah k danému RD nemala, jej súhlas by sa nevyžadoval. Vlastnícky vzťah sťažovateľky k RD potvrdzuje i ten fakt, že RD v čase jeho výstavby bol ako „rozostavaná stavba“ zapísaný do katastra nehnuteľností iba na základe spomenutej Zmluvy o zriadení záložného práva, čo nám potvrdili i samotní pracovníci katastra. Vklad tejto stavby bol do katastra povolený dňa 25.09.2006, teda takmer dva roky po tom čo sa sťažovateľka a podozrivý stali manželmi. Keďže na túto skutočnosť kataster v čase zápisu absolútne neprihliadal, je dôvodné tvrdiť že zápis ako aj zmluva o zriadení záložného práva sú fakticky neplatné. Pre bližšie objasnenie dôvodov účelového obchádzania zákona sa budeme v tejto súvislosti dožadovať vysvetlenia tak na príslušnom katastrálnom odbore ako aj v dotknutej banke, zodpovednej za spísanie záložnej zmluvy.

- *Sťažovateľka je uvedená aj ako spoludlžník na zmluve o splátkovom úvere (pozn. táto zmluva spolu so Zmluvou o zriadení záložného práva tvorí súčasť prílohy č. 4), ktorý brali manželia spoločne v r. 2006 na financovanie realizácie stavby, teda sa podieľala jednak na jej zhotovení ako i na jej ďalšom zhodnocovaní. Obe spomenuté zmluvy boli k trestnému oznámeniu v oboch konaniach doložené, no napriek tomu im zo strany OČTK nebola venovaná dostatočná pozornosť.*

- *Popieranie vlastníckeho práva sťažovateľky urobil po podaní trestného oznámenia podozrivý účelovo, v snahe odvrátiť účinky trestného oznámenia a toto bolo nielen v rozpore s ostatnými vyššie uvedenými dôkazmi, ale aj jeho predošlými úkonmi, keďže v spise sa nachádzal list jeho právnej zástupkyne ktorá v jeho mene navrhuje vyporiadanie BSM s tým, že do tohto jednoznačne spadá aj predmetná nehnuteľnosť...»*

Vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základného práva podľa čl. 23 ústavy v spojení s právom podľa čl. 25 deklarácie a právom podľa čl. 2 protokolu sťažovateľka uvádza, že jej v uskutočňovaní týchto práv bolo bezdôvodne bránené, pričom sa oprávnene dožadovala ochrany od orgánov činných v trestnom konaní, ktoré mali zásahu do jej práv zabrániť. Tým, že okresná prokuratúra odmietla využiť prostriedky, ktoré jej zákon poskytoval na objasnenie pôvodu a príčin nezákonných zásahov, podporila stav, ktorý prvotne svojím konaním vyvolal podozrivý, čím zjavne poprela právo sťažovateľky „na bývanie“. Sťažovateľka zastáva názor, že ak mala okresná prokuratúra vedomosť o zásahoch do „práva na bývanie“, ktoré bola z dôvodu nečinnosti policajtov nútená znášať, nebol dôvod jej ochranu tohto práva upierať.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu prijať sťažnosť na ďalšie konanie a následne vydať vo veci samej tento nález:

„1. Okresná prokuratúra Pezinok uznesením sp. zn. 1 Pn 104/16/1107-5 zo dňa 12. 04. 2016 porušila právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresná prokuratúra Pezinok uznesením sp. zn. 1 Pn 104/16/1107-5 zo dňa 12. 04. 2016 porušila právo bývanie podľa čl. 23 Ústavy SR v spojení s čl. 25 Všeobecnej

deklarácie ľudských práv a čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresnej prokuratúry Pezinok sp. zn. 1 Pn 104/16/1107-5 zo dňa 12. 04. 2016 a vracia jej vec na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 EUR, ktorú je porušovateľ povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na „trvalý pobyt“ podľa čl. 23 ústavy v spojení s čl. 25 deklarácie a práva podľa čl. 2 protokolu napadnutým uznesením okresnej prokuratúry.

K porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo podľa sťažovateľky tým, že okresná prokuratúra zamietla jej sťažnosť bez toho, aby dostatočne preskúmala všetky okolnosti prípadu, ktoré preukázateľne zakladali dôvod na začatie trestného stíhania pre podozrenie zo spáchania trestného činu podľa § 218 Trestného zákona, a nevrátila vec policajtovi na opätovné prešetrenie podaného trestného oznámenia.

K porušeniu jej základného práva podľa čl. 23 ústavy v spojení s právom podľa čl. 25 deklarácie a podľa čl. 2 protokolu malo dôjsť podľa sťažovateľky tým, že okresná prokuratúra odmietnutím využitia prostriedkov, ktoré jej zákon poskytoval na objasnenie pôvodu a príčin nezákonných zásahov, poprela jej právo na bývanie.

Ústavný súd v prvom rade poukazuje na to, že cieľom právomoci ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je primárne preskúmavať a posudzovať právne názory orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch

nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred týmito orgánmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05, III. ÚS 278/06). V kontexte uvedeného ústavný súd preskúmal aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry.

Napadnutým uznesením okresná prokuratúra podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla sťažnosť sťažovateľky, ktorú podala prostredníctvom jej právneho zástupcu proti uzneseniu povereného príslušníka Policajného zboru Okresného riaditeľstva [REDAKOVANÉ] obvodného oddelenia v [REDAKOVANÉ] sp. zn. ORP-30/MD/PK-2016 zo 16. marca 2016, pretože nie je dôvodná. Svoje rozhodnutie odôvodnila takto:

„... Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. prvá veta...

Podľa § 8 Tr. zák...

Pod pojmom znaky uvedené v tomto zákone sa rozumejú zákonné znaky skutkovej podstaty, ktorými sú štyri skupiny znakov určujúce subjekt (páchateľ), subjektívnu stránku (zavinenie, niekedy aj pohnútky), objekt (chránený záujem) a objektívnu stránku (konanie vrátane opomenutia, príčinná súvislosť a následok).

Z citácie vyššie uvedených zákonných ustanovení Trestného zákona je zrejmé, že na to, aby bolo možné určité konanie kvalifikovať ako trestný čin, je nevyhnutné, aby vykazovalo všetky obligatórne znaky naplnenia jeho skutkovej podstaty.

Vo vyšetrovacom spise sa nachádza list vlastníctva [REDAKOVANÉ], kde je uvedené, že výlučným vlastníkom zastavanej plochy a nádvoría a záhrady uvedené na liste vlastníctva pod pare. Číslom 248/28 a 248/129 je [REDAKOVANÉ].

List vlastníctva je základným dokladom, ktorý preukazuje vlastnícke vzťahy k nehnuteľnosti.

Podľa § 218 ods. 1...

Neoprávneným bránením v užívaní týchto nehnuteľností sa rozumie nielen znemožneniu užívania domu alebo bytu ako celku, ale aj im uzavretie dodávky tepla, plynu, elektriny do takej miery, že je bez týchto dodávok k ich štandardné užívanie podstatne sťažené. Môže byť nim tiež znemožňovanie vstupu do bytu výmenou zámku, zabraňovanie v praní bielizne, pripravovaní pokrmov alebo iným spôsobom, ktorým páchatel' znemožňuje alebo podstatne sťažuje riadne a obvyklým spôsobom dom alebo byt oprávnenej osobe užívať.

Subjektívna stránka predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k naplneniu zákonných znakov skutkovej podstaty niektorého z trestných činov uvedených v Trestnom zákone. V uvedenom prípade sa vyžaduje, aby páchatel' chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť, alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzročený. Ako to vyplýva zo spisového materiálu a listín v ňom obsiahnutých, podozrivý [REDAKOVANÉ] má za to, že je vlastníkom nehnuteľnosti, a teda svojím konaním nemohol naplniť subjektívnu stránku trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 Tr. zák. Oznamovateľka sa vlastníckeho práva k domu nedomáhala nijakým spôsobom dokonca v zápisnici o trestnom oznámení to potvrdila skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] je výlučným vlastníkom domu a aj pozemku.

Podľa § 122 ods. 5 Tr. zák...

Trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, k bytu alebo nebytovému priestoru možno spáchať jedine vtedy, pokiaľ ide o dom /byt/ iba proti osobe, ktorá sa oprávnene zdržuje v priestoroch, ktoré sú podľa kolaudačného rozhodnutia skutočne bytom podľa príslušných predpisov stavebného zákona.

V danej veci nebolo ešte vydané kolaudačné rozhodnutie a predmetná stavba ešte nebola skolaudovaná a teda sa nejedná o dom v právnom zmysle slova. V zmysle § 76 ods. 1

zákona číslo 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku dokončenú stavbu, prípadne jej časť spôsobilú na samostatné užívanie alebo túto stavbu, na ktorej sa vykonala zmena alebo udržiavacie práce, pokiaľ tieto stavby vyžadovali stavebné povolenie, možno užívať len na základe kolaudačného rozhodnutia.

Preskúmaním spisového materiálu bolo zistené, že oznamovateľka opustila spoločnú domácnosť v auguste roku 2014 /uvedené v zápisnici z pojednávania doložené podozrivým/, pričom podozrivému nechala deti a odsťahovala sa preč a následne podala žiadosť o rozvod. Medzi bývalými manželmi doposiaľ nedošlo k vysporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. K uvedenému je potrebné spomenúť, trestný čin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru možno spáchať iba vtedy, pokiaľ osobe, ktorej páchatel bráni v užívaní bytu, nezaniklo právo užívať tento byt, napríklad trvalým opustením spoločnej domácnosti podľa občianskeho zákonníka. Vo vzťahu medzi manželmi je trvalým opustením spoločnej domácnosti také konanie, keď za trvania manželstva 1 z manželov byt opustí, pričom sa možno domnievať, že tak učinil s úmyslom sa už nevrátiť a neobnoviť manželské spolužitie.

Trestné právo je prostriedkom ultima ratio (ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť), čo znamená, že v trestnoprávnej náuke ako aj praxi sa už tradične vychádza zo zásady pomocnej úlohy trestnej represie (zásada subsidiarity). Podľa tejto zásady má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, teda už boli vyčerpané, sú neúčinné alebo zjavne nie sú vhodné.

Princíp trestného práva ako prostriedku ultima ratio sa prejavuje najmä v prípadoch, ktoré majú súkromnoprávny základ, pričom v takýchto prípadoch musia orgány činné v trestnom konaní a súd vykladať znaky skutkových podstát, prevažne majetkových trestných činov (tak ako je to aj v posudzovanom prípade), s vedomím, že princíp ultima ratio je neoddeliteľnou súčasťou formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu a má vplyv aj na subjektívnu stránku trestného činu a musia tiež náležite zvažovať, či je možné využiť inštitúty iných právnych odvetví na namietané porušenie práva a či týmito inštitútmi možno reálne dosiahnuť nápravy, ak k porušeniu práva skutočne došlo. Princíp ultima ratio tak umožňuje orgánom činným v trestnom konaní a súdu odlíšiť prípady, ktoré spadajú

výhradne do sféry občianskoprávných, či obchodných vzťahov od trestnej činnosti. Trestné právo v zásade však nemôže slúžiť ako prostriedok nahradzujúci ochranu práv a právnych záujmov osôb v oblasti súkromnoprávných vzťahov, kde závisí predovšetkým na individuálnej aktivite osôb, aby „strážili“ svoje práva, ktorým má súdna moc poskytovať ochranu. Je v zásade neprijateľné, aby túto ochranu aktívne preberali orgány činné v trestnom konaní a tak nahrádzali činnosť súdov v občianskoprávnom konaní. V právnom štáte je neprípustné, aby prostriedky trestnej represie slúžili k uspokojovaniu subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, pokiaľ nie sú vedľa toho splnené všetky predpoklady vzniku trestno-právnej zodpovednosti, respektíve nie sú tieto predpoklady celkom jasne zistené.

Trestné právo a v tomto prípade skutkovú podstatu prečinu podľa § 218 Tr. zák. je možné použiť len v prípadoch, ktoré možno označiť za závažné excesy zo súkromnoprávných vzťahov, ktoré už zjavne presahujú ich rámec a napríklad už majú povahu ignorácie právoplatného súdneho rozhodnutia vydaného v civilnom konaní, či úmyselného a bezdôvodného znemožňovania jeho realizácie, respektíve jeho sťažovania (napríklad rozhodnutia súdu, ktoré sa týka povinnosti vypratať nehnuteľnosť a podobne). Len takémuto striktnému prístupu totiž zodpovedá to, že trestné právo má byť uplatňované len ako najkrajnejší prostriedok k postihu typovo najzávažnejších prípadov porušenia práva a tam, kde prostriedky iných právnych odvetví už nie sú účinné (ide o už zmieňovanú subsidiaritu trestnej represie, tzv. princíp ultima ratio).

Poznamenávam, že výmena zámkov a ich nahradenie inými zámkami, nenapĺňa znaky skutkovej podstaty prečinu podľa § 218 Tr. zák., nakoľko výmena zámkov, sama o sebe, nemôže brániť oprávnenému subjektu v užívaní nehnuteľnosti, pretože vlastníkovi nebráni nič v tom, aby tieto zámkové vymenil za zámkové svoje. Avšak v prvom rade musí byť konkrétne určený vlastník nehnuteľnosti, čo je v danom prípade podľa listu vlastníctva výlučne iba [REDAKOVANÉ]. Pokiaľ oznamovateľka namieta, že ona je vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti tiež, je potrebné podať na občiansky súd žalobu o určenie vlastníctva, prípadne sa domáhať majetkového vysporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, avšak v liste vlastníctva je zatiaľ uvedený iba [REDAKOVANÉ].

Oznamovateľke nebráni nič v tom, aby svoje právo uplatňovala v občiansko-súdnom konaní, čo doposiaľ neučinila.

Orgány činné v trestnom konaní musia vždy zohľadniť prípadný občianskoprávny rozmer prejednávanej veci ako aj to, či je ho možné riešiť občianskoprávnou cestou. V danom prípade obidve strany po rozchode a rozvoze riešia pomerne dlho svoje majetkové spory cez advokátov.

Mám za to, že spisový materiál poskytuje dostatočný podklad pre rozhodnutie v zmysle § 197 ods. 1 písm. d/ Tr. por. a nebolo preukázané, že by došlo ku konaniu, ktoré by naplnilo zákonné znaky uvedenej skutkovej podstaty, pričom v podrobnostiach odkazujem aj na uznesenie vyšetrovateľa...“

Z už citovaného možno vyvodiť záver, že okresná prokuratúra sa riadne zaoberala a rozhodla o sťažnosti sťažovateľky, pričom právny názor, na ktorom je založené jej rozhodnutie, je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia vzhľadom na okolnosti a podstatu posudzovaného prípadu je dostatočné a akceptovateľné tak z hľadiska Trestného zákona, ako aj ústavy.

V nadväznosti na podstatu sťažnosti sťažovateľky, ktorá v konečnom dôsledku súvisí s jej nespokojnosťou s výsledkom vybavenia trestného oznámenia, ktoré podala, ústavný súd považuje za potrebné tiež poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej právo fyzickej osoby na začatie trestného konania voči označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva alebo slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd. Ústavný súd ešte dodáva, že právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03, II. ÚS 28/06). Uvedený článok ústavy garantuje ochranu pred protiústavným postupom orgánov verejnej moci v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o subjektívnych právach fyzických osôb alebo právnických osôb.

Z čl. 6 ods. 1 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na trestnom oznámení voči tretej osobe) nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti

tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní [porov. Dziedzic v. Poľsko, č. 50428/99, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 25. 11. 2003, bod 6; Helmers v. Švédsko, č. 11826/85, rozsudok ESLP z 29. 10. 1991, bod 29; Kusmierek v. Poľsko, č. 10675/02, rozsudok ESLP z 21. 9. 2004, bod 48, tiež II. ÚS 620/2016].

Ústavný súd v tejto súvislosti aj v nadväznosti na svoju konštantnú judikatúru zdôrazňuje, že ak orgány činné v trestnom konaní v danom prípade po zvážení všetkých okolností prípadu nerozhodli o trestnosti skutku, ktorý bol predmetom trestného oznámenia sťažovateľa, nemohli porušiť jeho zákonom ani ústavou chránené práva. Nikto totiž nemá právny nárok a už vôbec nie ústavnoprávny nárok na to, aby jeho podaniu (v tomto prípade sťažovateľky, pozn.) bolo vyhovené. Ak vykonané dôkazy, resp. zistenia orgánov činných v trestnom konaní nedávajú podklad na začatie alebo pokračovanie v trestnom stíhaní, nemôže príslušný orgán činný v trestnom konaní začať konať alebo pokračovať v konaní, prípadne nariadiť, aby sa trestné konanie začalo alebo v ňom pokračovalo. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (m. m. napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry, podľa ktorého *„Trestné právo je prostriedkom ultima ratio (ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť), čo znamená, že v trestnoprávnej náuke ako aj praxi sa už tradične vychádza zo zásady pomocnej úlohy trestnej represie (zásada subsidiarity). Podľa tejto zásady má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, teda už boli vyčerpané, sú neúčinné alebo zjavne nie sú vhodné.“*. V danej veci o takýto prípad zjavne nejde.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresnej prokuratúry na jednej strane a sťažovateľkou označeným základným právom na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (vzhľadom na predmet konania

je nesprávne namietat' aj porušenie práva na súdnu ochranu, pozn.) v spojení s ostatnými sťažovateľkou označenými právami podľa ústavy, dohovoru a protokolu na strane druhej neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 25 deklarácie ústavný súd uvádza, že vzhľadom na to, že deklarácia nebola vyhlásená podľa čl. 7 ústavy ani podľa § 1 a § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, nemá tento dokument povahu prameňa práva Slovenskej republiky, ale len povahu politického dokumentu. Nejde teda o medzinárodnú zmluvu, ktorá by bola Slovenskou republikou ratifikovaná a vyhlásená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky spôsobom ustanoveným zákonom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Predmetom konania preto nemôže byť sťažnosť sťažovateľky v tej časti, v ktorej namieta porušenie práva deklarovaného medzinárodným dokumentom, ktorý nemá povahu prameňa práva. Ústavný súd preto aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú (obdobne napr. II. ÚS 18/97, I. ÚS 176/03, I. ÚS 18/06, III. ÚS 55/02, III. ÚS 165/05, III. ÚS 96/07, II. ÚS 96/2016).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky, ktoré uviedla vo svojej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2016